

TONGAN.TEMPERAMENT 2013

Ko e anga honau loto´ (Temperament)

‘E ‘ikai lava ke ke liliu ‘a e anga ‘o e loto ‘o ho’o tama´. ‘Oku sai ange ke mahino ‘a e ‘uhinga ‘oku pehē ai ‘a ‘ene ngaahi tō’onga´ ‘i ha’o feinga ke liliu.

‘Oku tatau pē ‘a e fānau valevale´ mo e kakai lalahi´ ‘o nau faikehekehe

‘Oku ‘i ai ‘a e fānau ‘e ni’ihi ‘oku nau lotononga mo angangofua pea ni’ihi ‘oku nau ‘ā’ā mo longomo’ui. Ko e ni’ihi ‘oku fakavaha taimi tatau ‘a ‘enau mohe´, tu’uofi´ mo e tu’umama’o´ pea faingofua hono tauhi kinautolu´, kae faingata’a ange ‘a kinautolu ‘oku fakavaha taimi kehekehe ‘i he ngaahi me’a ni. ‘Oku ‘asi mai ‘a e ngaahi fasi-‘a-anga ko’eni´ he hili pē ha ngaahi uike si’i mei hono fanau’i mai kinautolu´ pea ‘oku tupu ‘eni mei he anga ‘o honau loto´ (temperament).

Ko e anga ‘o honau loto´ na’e fa’ele’i mai pē ia mo kinautolu ‘o ‘ikai ko ha ola ‘o e founa tauhi fānau ‘a e mātu’a´.

“Ko e faikehekehe ko ia honau ngaahi ‘ulungaanga´ pea ko e faikehekehe ai pē ia mo e founa ho’o tauhi ‘aki kinautolu´”

“Kapau ‘oku tokolahi ‘a ho’o fānau´ ‘e toki mahino mei ai ‘a e kehekehe ‘a e anga ‘o honau ngaahi loto´ takitaha”

“Ko hoku foha´ ‘oku loto lili pea faingata´a ke ne tali ha me´a ‘e talaatu ke ne fai, ko ia ai kimu´a pea u fekau´i pe ta´ofi ha´ane fai ha me´a´, ‘oku ou fa´a fifili pe na´a sai ange pē ke tukunoa´i?”

“Oku totonu ke ke ‘ahi´ahi´i ha ngaahi me´a kehekehe mo ho´o fānau taautaha”

“Oku tonu keu mateuteu ke liliu ‘a ‘eku tō´onga mo hono tali (react) ki ha me´a ‘oku hoko”

Ke toe lelei ange ‘a e femahino´aki´

Kapau ‘oku ‘ikai te ke ‘ilo ‘a e anga honau loto´ ‘e ala ke ke fakaanga´i kinautolu ‘i ha ngaahi ‘ulungāanga ‘oku tupu ia mei´ he anga honau loto´. ‘E hoko mei heni ha´a mo fepaki he ngaahi me´a lahi pea fakautuutu ai ha ngaahi tō´onga ‘oku ta´e´amanekina.

Te ke tukuaki´i ‘o pehē ko ho fo´ui kae hili ia´ ko e anga pē ia honau loto´.

“Ko e anga ‘o e loto ‘o ‘eku tama lahi taha´ na´e fu´u fakatupu ‘ita lahi ‘aupito kiate au ‘o a´u pē ki he ‘ikai keu kei fakakaukau lelei. Kā ko Jack ia ‘oku angalelei pea faingofua ange hono tauhi´”.

“Oku ou ‘ilo ‘e ‘ikai teu lava ‘o liliu ‘a e anga ‘o e loto ‘o ‘eku tama´”

“Tomu´a fakakaukau´i atu pe ko e hā ha me´a ‘e fai ‘e ho´o tama´”

S.K.I.P

skip.org.nz

facebook.com/SKIPcommunity

Ke a'usia mo lava 'a ho'o ngaahi faka'amu'

Fakakaukau ki he anga 'o e loto 'o ho'o tama' pea mo ho'o founga tauhi fānau'. Ko e tuha lelei ange 'a ho'o founga' pea mo e anga 'o e loto 'o ho'o tama' ko 'ene sai ange ia 'a hono ola'.

Ko e anga 'o ho loto' te ne tataki 'e ia 'a ho'o founga tauhi fānau'.

'E hā mahino mai 'a e kehekehe 'o e ngaahi anga 'o e loto 'o ho'o fānau' 'o kapau 'oku nau tokolahi. Ko e founga tauhi fānau 'oku taau mo ha taha 'o ho'o fānau' 'e 'ikai ala taau ia mo e toenga'. Koia ai 'e fiema'u ke kehekehe 'a ho'o ngaahi founga'. Ko ho'o tama 'e taha 'e sai ange ki ai ke fakamahino mo papau 'a e ngaahi me'a kotoa pē mo hono ngata'anga' 'o kehe ia mei hono tukuatu ke tau'atāina mo fa'iteliha ange 'a hono tokoua' pe tuofefine'.

Ko ho'o ma'u 'a e founga lelei taha ke tuha mo e anga 'o e loto 'a ho'o tama' 'e tokoni ia ke ke 'ilo 'a e founga lelei taha ke akonaki'i mo fakatonutonu 'aki ia'. Te ke 'ilo ai pe ko e hā 'a e ngaahi me'a 'oku totonu ke fakamahino'i mo fakapapau'i ke fai' pea mo e ngaahi me'a 'oku totonu ke tukunoa'i'.

“Kumi 'a e founga ko ia 'oku tuha mo e anga 'o e loto 'o ho'o tama'”

S.K.I.P

skip.org.nz
facebook.com/SKIPcommunity

‘Oku poupou’i ‘e he Skip ‘a e mātu’a’ mo e kau tauhifānau’ ke nau lava ‘o ohi lelei hake ‘a ‘enau fānau’.

‘E toe ma’u atu ha ngaahi fakamatala mei’ he uepisaiti: www.skip.org.nz

‘Imeili: info@skip.org.nz pe telefoni 04 916 3300

‘E ma’u atu mo e ngaahi fakamatala ki he poupou mo e tokoni ki he mātu’a’ mei’ he uepisaiti www.familyservices.govt.nz/directory

S . k . I . P

skip.org.nz
facebook.com/SKIPcommunity